

Oorlog Oekraïne heeft consequenties voor beschikbaarheid zonnebloemolie

De Nederlandse oliën- en vettenindustrie is door haar internationale oriëntatie sterk vervlochten met het buitenland. Een van de landen waarmee we nauwe handelsbetrekkingen onderhouden, is Oekraïne. We veroordelen het oorlogsgeweld dat daar op 24 februari 2022 is losgebarsten en zijn begaan met de slachtoffers. Onze gedachten gaan uit naar de mensen wiens leven op het spel staat, en we leven mee met de medewerkers van onze bedrijven in Oekraïne, hun collega's en hun familieleden die lijden onder deze oorlog en de humanitaire crisis die daarvan het gevolg is.

Gevolgen

Naast de grote gevolgen voor de mensen in Oekraïne hebben deze oorlog en de aangekondigde maatregelen tegen Rusland en Belarus gevolgen voor de beschikbaarheid en de prijzen van grondstoffen voor voedsel in Europa en de rest van de wereld. Ook zijn er gevolgen voor de Nederlandse bedrijven die actief zijn in de handel en productie van oliën en vetten, en voor de verwerkende industrie. Vorig jaar importeerde Nederland voor ruim een miljard euro aan plantaardige en dierlijke oliën en oliehoudende zaden uit Oekraïne. Dit betreft voor het overgrote deel zonnebloemolie (ruim 600 miljoen euro) en raapzaad (350 miljoen euro). Hoe de situatie zich de komende weken en maanden zal ontwikkelen, is onzeker.

Zonnebloemolie

Duidelijk is wel dat de import van zonnebloemolie uit Oekraïne inmiddels bijna volledig is stilgevallen. Dit wordt momenteel zichtbaar in de Nederlandse supermarkten waar al bijna geen flessen zonnebloemolie meer in de schappen staan. De verwachting is dat medio april de voorraad zonnebloemolie is opgebruikt. Er zal sprake zijn van zeer beperkte beschikbaarheid van zowel ruwe zonnebloemolie als geraffineerde/gebottelde zonnebloemolie op de Europese markt. Nieuwe aanvoer vanuit Oekraïne is vrijwel onmogelijk: veel mensen zijn gevlucht of zitten in schuilkelders, de fabrieken in Oekraïne zijn gesloten, de wegen zijn beschadigd en de zeehavens zijn geblokkeerd.

Middellange termijn

Oekraïne is de grootste exporteur van zonnebloemolie ter wereld. Het wegvallen van de volumes kan op korte termijn niet door andere spelers op de wereldmarkt worden opgevangen. Ook is Oekraïne een belangrijke leverancier van biologische olie en oliezaden en non-GMO sojabonen. Hoe de oorlog zich ook ontwikkelt, de problemen hebben waarschijnlijk gevolgen voor de rest van het seizoen. Zonnebloem moet in het voorjaar worden gezaaid. Raapzaad is al voor de winter gezaaid, maar heeft kunstmest nodig zodra het opkomt. Het is zeer onzeker of de omstandigheden in Oekraïne dit mogelijk maken.

Levensmiddelen

Het gebrek aan zonnebloemolie heeft gevolgen voor de levensmiddelen in de supermarkt. Zonnebloemolie is een ingrediënt dat in enkele duizenden producten wordt verwerkt, zoals kant-en-

klaarmaaltijden, vleesproducten & vleesvervangers, koek & gebak en broodbeleg. Voedingsmiddelenbedrijven zullen een andere olie moeten gebruiken voor hun producten, wat betekent dat de receptuur verandert. Elke olie heeft zijn eigen samenstelling en eigenschappen. Je kunt vetten en oliën niet zonder meer een-op-een vervangen.

Alternatieven

Alternatieven voor zonnebloemolie zoals raapzaadolie, olijfolie, sojaolie of palmolie, zijn in voldoende mate beschikbaar. Er dreigt geen tekort aan oliën en vetten in Europa. Daarbij speelt een rol dat de gestegen grondstoffen- en gasprijzen het onaantrekkelijk maken om plantaardige olie te verwerken tot biodiesel. Dit leidt ertoe dat de markt voor voeding over voldoende grondstoffen kan beschikken. Het stilvallen van de import van zonnebloemolie uit Oekraïne zorgt er inmiddels voor dat de alternatieven worden aangewend om de zonnebloemolie in levensmiddelen te vervangen.

Dure grondstoffen en productie

Ook al wordt er geen tekort aan plantaardige en dierlijke oliën en vetten verwacht; de grondstoffen zijn erg duur geworden. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne en sancties voor Rusland en Belarus, komen bovenop de ontwikkelingen die de afgelopen periode al zorgden voor ongekende stijgingen van de (grond)stofprijzen voor oliezaden, oliën en vetten. COVID-19 en extreme weersomstandigheden hebben het afgelopen jaar een duidelijk negatief effect gehad op de beschikbaarheid van personeel en van grondstoffen. Daarnaast zijn de kosten voor energie (inclusief gas), meststoffen en transport sterk gestegen. Voor de raffinage van oliën is veel gas nodig. De opeenstapeling van dure grondstoffen en hoge gasprijzen zal uiteindelijk ook gevolgen hebben voor de consument, al is nog niet te voorspellen hoeveel duurder producten worden.

Zoetermeer - 17 maart 2022